

Technische commissie bodembeweging

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Aan de Minister van Economische Zaken & Klimaat
Directoraat-generaal Klimaat en Energie
T.a.v. de heer mr. drs. J. Eikelenstam
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

**Technische commissie
bodembeweging**

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
E secretariaat@tcbb.nl
www.tcbb.nl

Ons kenmerk
TCBB / 19059752

Uw kenmerk

Bijlage(n)

28 FEB 2019

Datum

Betreft Tcbb-advies inzake adviesverzoek tot instemming met het gewijzigd opslagplan Norg (NAM)

Geachte minister,

Met uw ongedateerde brief, per email door het Tcbb-secretariaat ontvangen op 07-01-2019, met kenmerk DGKE-PGG/19003196, heeft u de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) advies gevraagd over een verzoek tot instemming met het gewijzigde Opslagplan Ondergrondse Gasopslag Norg, ingediend door de NAM.

Bij uw adviesaanvraag heeft u gevoegd:

- Brief van de NAM betreffende Wijziging aanvraag opslagplan Norg, gedateerd 05-09-2018 met als bijlagen:
 - o Aanvraag Instemming Opslagplan Norg
 - o Risicoanalyse: Ondergrondse Gas Opslag: Verspreiding van stoffen vanuit het Norg voorkomen
 - o Ondergrondse Gasopslag Norg seismisch risicobeheerssysteem
- SodM Advies gewijzigde Opslagplan NAM Gasopslag Norg, kenmerk 18287091 van 18-12-2018.

De Tcbb heeft kennisgenomen van de aanvraag met bijlagen van de NAM en van het advies van SodM daarover. De Tcbb constateerde daarbij dat bij het advies van SodM - in tegenstelling tot wat gebruikelijk is - geen advies van TNO-AGE aanwezig was. Desgevraagd gaf SodM aan dat geen advies aan TNO-AGE is gevraagd omdat in dit geval geen controleberekeningen door TNO-AGE nodig waren.

Inleiding

De Ondergrondse Gasopslag Norg (of UGS-Norg = Underground Gas Storage Norg) ligt op 3 km diepte in het Norg-voorkomen in de provincie Drenthe. Dit voorkomen bestaat uit zandstenen behorend tot de Rotliggend-Groep. Het voorkomen heeft vier met elkaar verbonden compartimenten, ook wel blokken genoemd, die worden begrensd door breuken in het voorkomen.

Het Norg-voorkomen wordt geëxploiteerd sinds 1983, aanvankelijk voor de productie van gas. Na het stopzetten van de productie in 1995 is het voorkomen geschikt gemaakt voor ondergrondse gasopslag. De UGS-Norg is gepland om in bedrijf te blijven tot ongeveer 2060.

Het gas wordt in de zomer opgeslagen en in de winter weer gewonnen via negen injectie-/productieputten, waarvan de meeste zich in blok 2 bevinden. De UGS-Norg wordt gebruikt om de pieken en de dalen in de gasproductie uit het Groningenveld af te vlakken zodat de productie uit het Groningenveld gedurende het jaar minder fluctueert. De UGS-Norg en het Groningenveld vormen dus een samenhangend systeem.

In het vorige opslagplan werd er van uitgegaan dat gedurende een jaarlijkse cyclus maximaal 7 miljard Nm³ geïnjecteerd en geproduceerd zou kunnen worden. Onder de toegestane variatie in de gasdruk van minimaal 235 bar tot maximaal 325 bar (het zogenaamde drukbereik) bleek dat volume echter niet haalbaar.

Het eerste opslagplan voor de UGS-Norg is goedgekeurd in juni 2004. Sindsdien is het opslagplan een aantal malen gewijzigd. De Tcbb heeft over de wijzigingen de volgende adviezen uitgebracht:

- Ref. TCBB/14102107 d.d.19-06-2014, betreffende de uitbreiding van het werkvolume van 3 naar 7 miljard Nm³, de uitbreiding van de gasbehandelingscapaciteit van 50 naar 76 miljoen Nm³ en een bijbehorend toegestaan drukbereik.
- Ref. TCBB/15108500 d.d. 03-08-2015, betreffende de verruiming van het toegestaan drukbereik om het beoogde werkvolume te kunnen bereiken.

Ten behoeve van het nemen van een besluit op het bezwaar tegen de wijziging van het opslagplan d.d. 16-07-2015 heeft de Tcbb het volgende advies uitgebracht:

- Ref. TCBB/17128101 d.d. 10-08-2017, betreffende een integraal volledig geactualiseerd opslagplan d.d. 28-03-2017. Dit advies was beperkt tot het risico op geïnduceerde aardbevingen en de daarmee gepaard gaande mogelijke schade aan bebouwing en infrastructuur.

Op 07-09-2017 schorste de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State de instemming met het verruimde toegestane drukbereik in het opslagplan van 2015. Op basis van deze uitspraak wordt de UGS-Norg sindsdien gebruikt conform het toegestane drukbereik van het instemmingsbesluit d.d. 26-06-2014, dat wil zeggen tussen minimaal 235 bar en maximaal 327 bar.

Het huidige verzoek tot instemming met het gewijzigde opslagplan betreft de reductie van het maximale werkvolume van 7 naar 6 miljard Nm³ en een bijbehorend drukbereik dat ten opzichte van het instemmingsbesluit d.d. 26-06-2014 is verruimd voor blok 2. Het aangevraagde drukbereik voor blok 2 is minimaal 225 bar en maximaal 347 bar.